



Commissie voor de
milieueffectrapportage

Aardgastransportleiding Odiliapeel - Schinnen

**Toetsingsadvies over het milieueffectrapport
en de aanvulling daarop**

15 september 2009 / rapportnummer 2063-71



1. OORDEEL OVER HET MER

N.V. Nederlandse Gasunie heeft het voornemen om tussen Odiliapeel en Schinnen een gastransportleiding aan te leggen in combinatie met de uitbreiding van enkele bestaande afsluiterlocaties. De bestemmingsplannen van de gemeenten op het gekozen tracé voor deze aardgasleidingen dienen hiervoor herzien te worden. Ook zijn er vergunningen nodig in het kader van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken (Wbr) en de Grondwaterwet (Gww). Ter onderbouwing van de bestemmingsplanherzieningen en de aanvragen van bovengenoemde vergunningen is een milieueffectrapport (MER)¹ opgesteld. Bureau Energie Projecten², ondergebracht bij SenterNovem³, coördineert de verschillende bevoegde instanties.

Tijdens de toetsing heeft een gesprek plaats gevonden tussen de Commissie voor de m.e.r. (hierna 'de Commissie'), het bevoegd gezag en de initiatiefnemer. Daar heeft de Commissie kenbaar gemaakt dat het MER naar haar oordeel op een aantal onderdelen geen juist beeld geeft. Naar aanleiding daarvan heeft de initiatiefnemer nadere informatie aangeleverd over:

- de technische haalbaarheid van een natte-zinker door het Julianakanaal;
- permanent ruimtebeslag binnen beschermde natuurgebieden.

De Commissie is van mening dat **in het MER en de aanvulling tezamen de essentiële informatie aanwezig** is om het milieubelang een volwaardige rol te geven bij de besluitvorming over de bestemmingsplannen en vergunningen.

De aanvulling heeft niet ter visie gelegen. Daarom heeft de Commissie geen zienswijzen over de aanvulling in haar advies mee kunnen nemen. De Commissie gaat ervan uit dat het bevoegde gezag de aanvulling alsnog publiceert, bijvoorbeeld bij een komende openbare stap in het besluitvormingsproces.

Voor het tracé Odiliapeel-Schinnen zijn twee verschillende tracéalternatieven onderzocht, een oosttracé en een westtracé.⁴ Beide tracés kennen verschillende milieuvor- en nadelen. In de startnotitie werd een keuze gemaakt voor het oosttracé, omdat getwijfeld werd aan de technische haalbaarheid van de Maaspassage in het westtracé. Aangezien het westtracé vanwege het lagere aantal en de geringere lengte van doorsnijdingen van waardevolle gebieden duidelijke voordelen biedt ten opzichte van het oosttracé zijn in het MER de mogelijkheden voor de passage van de Maas verder onderzocht.⁵ Hierbij zijn zowel technische als ruimtelijke mogelijkheden beschouwd. Uit de vergelijking van de verschillende varianten voor de Maaspassage in het westtracé blijkt dat slechts twee varianten, die op de hoogte van Roermond op het oosttracé aantakken, als technisch haalbaar kunnen worden beschouwd. Deze varianten leiden echter tot nieuwe ruimtelijke beperkingen, terwijl ze geen milieuvoordelen bieden ten opzichte van het oosttracé. De Commissie acht met de uitwerking in het MER en de aanvulling daarop voldoende aannemelijk ge-

¹ Voor de samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens, zie bijlage 1 bij dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via www.commissiemer.nl onder *adviezen*. In bijlage 2 is een overzicht van de zienswijzen opgenomen.

² Een samenwerkingsverband tussen de ministeries van EZ, VROM en LNV.

³ Een agentschap van het ministerie van EZ.

⁴ Het gaat hier om het deel van het tracé tussen Odiliapeel en Hommelhof. Voor het tracé tussen Hommelhof en Schinnen is geen alternatieve bundeling mogelijk en zijn geen tracéalternatieven uitgewerkt.

⁵ Voor de passage van de Maas in het westtracé zijn naast de in de startnotitie beschreven passage bij Maasbracht vijf varianten nader uitgewerkt, waarvan drie varianten als niet realiseerbaar worden beschouwd.

maakt dat er binnen het westtracé geen technisch haalbare mogelijkheden bestaan voor de passage van de Maas die milieuvoordelen bieden ten opzichte van het oosttracé.

In hoofdstuk 2 wordt het oordeel van de Commissie toegelicht. Hierbij wordt per paragraaf eerst aangegeven welke essentiële tekortkoming er bestond in het MER en wordt vervolgens het oordeel van de Commissie over het MER en de aanvulling tezamen gegeven. In hoofdstuk 3 worden aanbevelingen gedaan voor het vervolgtraject.

2. TOELICHTING OP HET OORDEEL

2.1 Tracékeuze

MER

In het MER zijn twee verschillende tracéalternatieven onderzocht, een oosttracé en een westtracé. De vergelijking van de tracés maakt inzichtelijk dat het westtracé, vooral voor wat natuur en archeologie betreft, duidelijk milieuvoordelen biedt ten opzichte van het oosttracé. Op basis van technische haalbaarheid werd het westtracé in eerste instantie echter als niet reëel beschouwd. Gezien de milieuvoordelen die het westtracé biedt ten opzichte van het oosttracé achtte de Commissie het van belang dat het MER aannemelijk maakt dat er naast de kruising van de Maas in het oosttracé, ook ongebundeld, geen andere reële mogelijkheid/-heden bestaan voor de passage van het Maasgebied. Deze mogelijkheden zijn in het MER nader onderzocht. Hiertoe zijn binnen het westtracé vijf varianten uitgewerkt.

Slechts twee varianten (Noord 1 en Noord 1B), die beide de Maas kruisen op de hoogte van Swalmen en ten oosten van Roermond aantakken op het oosttracé, werden als technisch haalbaar beoordeeld. Deze varianten bieden echter geen milieuvoordelen ten opzichte van het oosttracé. De Commissie onderschrijft dit. De overige drie varianten zijn door de aanwezigheid van grindhoudende gronden en mogelijke aanwezigheid van maaskeien als technisch niet haalbaar beoordeeld. Het MER bevat een goede beschrijving van de risico's van boringen in grindhoudende gronden. De Commissie acht hiermee voldoende aannemelijk gemaakt dat de varianten Noord 2 en Noord 3 als technisch niet haalbaar worden beschouwd.

Uit het MER blijkt echter onvoldoende waarom de 'natte zinker'-methode bij 'variant Zuid' niet tot de reële mogelijkheden van het westtracé behoort. Op basis hiervan achtte de Commissie de keuze voor het oosttracé in het MER onvoldoende onderbouwd.

Aanvulling

Uit de aanvulling blijkt dat in 'variant Zuid' behalve de Maas ook het Juliana-kanaal moet worden gepasseerd. Ter plekke van de kruising ligt het Juliana-kanaal in ophoging (enkele meters boven maaiveld) en is voorzien van een waterafsluitende laag. Hierdoor is baggeren van een sleuf in de bodem, wat noodzakelijk is voor de 'natte-zinker'-methode niet mogelijk.⁶ De Commissie

⁶ Bij een breuk in de afsluitende bodemlaag in het kanaal kan mogelijk water uit het kanaal in de omliggende polders lopen.

acht hiermee voldoende aannemelijk gemaakt dat ook 'variant Zuid' als technisch niet haalbaar wordt beschouwd.

- De Commissie acht met het MER en de aanvulling daarop de keuze voor het oost-tracé voldoende onderbouwd.

2.2 Natuur

MER

Het tracé doorsnijdt, dan wel passeert op korte afstand (op Nederlands grondgebied) een vijftal Natura 2000-gebieden en twee beschermde natuurmonumenten.⁷ Voor die gebieden waarin de passage leidt tot negatieve effecten is een passende beoordeling opgesteld.

De Commissie constateert dat bij de effectbeschrijving van ruimtebeslag en vergraving onderscheid wordt gemaakt tussen tijdelijke en permanente effecten. Wat betreft de tijdelijkheid van de ingreep wordt in het MER niet duidelijk gemaakt wat herstelduur en vervangbaarheid is van de relevante biotopen. Zo wordt voor heide uitgegaan van een korte hersteltijd bij de genomen maatregelen, terwijl voor bosbiotopen onduidelijk blijft of de genomen maatregelen voldoende zijn om beperkt te blijven tot een tijdelijke aantasting.

Aanvulling

De aanvulling gaat in op het permanent ruimtebeslag als gevolg van de aardgastransportleiding. Hieruit blijkt dat permanent ruimtebeslag alleen van invloed is op diepwortelende beplanting en alleen daar waar de buisleiding door middel van open ontgraving wordt aangelegd. De breedte van de beïnvloede strook varieert van 7 meter tot totaal 10 meter. Het permanente ruimtebeslag is kwantitatief inzichtelijk gemaakt op zowel beschermingscategorie (o.a. Natura 2000-gebieden en EHS) als op gemeentelijk niveau.⁸ Met deze informatie onderschrijft de Commissie de conclusies uit de passende beoordeling.

De aanvulling geeft ook een verdere onderbouwing van de herstelduur. Hierin wordt gesteld dat de herstelduur van kruidachtige vegetaties (de tijdelijkheid van de ingreep) tot 2-5 jaar kan worden teruggedrongen door aanpassen van de werkwijze; dit is echter uitsluitend gebaseerd op expert-judgement.

- Gezien het grote verschil tussen de herstelduur zoals gehanteerd in het onderhavige MER en die opgenomen in het Handboek Natuurdoeltypen van het ministerie van LNV, en omdat ook met het terugplaatsen van de grondlagen in de juiste volgorde er sprake is van een verstoorde bodemopbouw, adviseert de Commissie om het herstel van genoemde vegetatietypen te monitoren.

⁷ Het gaat hier om de gebieden Swalmdal, Meinweg, Roerdal, Geleenbeekdal en Rouwkuilen.

⁸ De Commissie merkt hierbij op dat er in de aanvulling hier en daar sprake lijkt te zijn van een omrekeningsfout van m² (tabel) naar hectare (tekst), bij haar beoordeling van het permanent ruimtebeslag zoals weergegeven in de aanvulling is zij uitgegaan van het aantal m² zoals opgenomen in de tabel.

3. OVERIGE OPMERKINGEN MET AANBEVELINGEN

De opmerkingen in het verdere advies hebben geen betrekking op essentiële tekortkomingen. De Commissie hoopt met onderstaande aanbevelingen een bijdrage te leveren aan de kwaliteit van de verdere besluitvorming.

3.1 Externe veiligheid

Vigerend beleid

In het MER is een beschrijving van de effecten van de verschillende alternatieven op de veiligheid van mensen gegeven. De toetsing is conform de wettelijke voorschriften uitgevoerd en laat zien dat aan de huidige regelgeving wordt voldaan. Op een enkele locatie beschrijft het MER extra maatregelen om tot halvering van de bebouwingsafstand over te kunnen gaan.

Toekomstig beleid

In het MER vindt ook toetsing aan het toekomstige beleid (toetsing van het plaatsgebonden risico en groepsrisico) plaats (voor zover thans bekend). Door de aanleg van de aardgastransportleiding Odiliapeel-Schinnen neemt het groepsrisico (GR) toe. Op een drietal locaties is sprake van een berekend GR van meer dan 10% van de oriënterende waarde. Dit is in het MER als 'licht negatief' geclassificeerd. De Commissie acht dit een significante toename.⁹ Hierbij merkt zij op dat door het treffen van maatregelen aan de leiding de toename van het groepsrisico in deze situaties gereduceerd kan worden.

- De Commissie adviseert de toename van het GR bij besluitvorming te verantwoorden. Daarbij kunnen de mogelijk te treffen maatregelen om het GR verder te reduceren beschouwd worden, alsmede de aspecten zelfredzaamheid en toegankelijkheid hulpverlening.

3.2 Natuur

Om droogvallen van vennen te voorkomen (externe effect verdroging) wordt als mogelijke maatregel voorgesteld om retourbemaling toe te passen of om grondwater in te laten.¹⁰ De Commissie onderschrijft de voorwaarde uit het MER dat het in te laten grondwater van goede kwaliteit moet zijn. De Commissie merkt hierbij op dat voor sommige type vensystemen geldt dat deze goed bestand zijn tegen kortdurend droogvallen. Voor deze systemen zijn mitigerende maatregelen mogelijk niet noodzakelijk. Gelet op de in het MER genoemde bemalingsduur lijkt het hier om kortdurend droogvallen te gaan. De Commissie merkt ook op dat, conform het achtergrondrapport Natuur, een compensatieplan nader uitgewerkt dient te worden.

- De Commissie adviseert bij het toepassen van mitigerende maatregelen om verdroging van vennen te voorkomen/beperken, dit lokaal te bepalen waarbij het type mitigerende maatregel in relatie tot het type vensysteem zorgvuldig wordt beschouwd.

⁹ In het concept Besluit transportroutes externe veiligheid wordt een toename van minder dan 0,1*oriënterende waarde, of een toename van minder dan 10% waarbij de oriënterende waarde na toename niet wordt overschreden, als niet significant beschouwd en kan verantwoording achterwege blijven.

¹⁰ Bijlage rapport "Achtergrondrapport Natuur", pagina 91.

3.3 Meest milieuvriendelijk alternatief

Het tracé passeert ongeveer 50 EHS gebieden. Het MER geeft een algemene beschrijving van de (mogelijke) effecten op deze gebieden. Ook de mitigerende maatregelen zoals opgenomen in tabel 4.5 van het hoofdrapport zijn veelal van generieke aard.¹¹ In de bijlagen¹² zijn de lokale effecten van o.a. ruimtebeslag, versnippering en verstoring en generieke mitigerende maatregelen per natuurgebied locatiespecifiek uitgewerkt en uitgebreider weergegeven.

- De Commissie constateert, zoals ook bevestigd in de aanvulling, dat de uitwerking van de generieke mitigerende maatregelen in het MER hoofdrapport in samenhang moeten worden beschouwd met de locatiespecifieke mitigerende maatregelen in de achtergrondrapporten. In geval van discrepanties tussen bijlagen en hoofdrapport dient de meer gedetailleerde informatie in de bijlagen als leidend beschouwd te worden.

¹¹ Hierbij wordt ook gewezen op zienswijze nummer 6.

¹² Achtergrondrapport Natuur (110623/CE9/076/000623), Aanleg gastransportleiding Odiliapeel - Hommelhof
Onderzoek flora en fauna in kader van natuurwetgeving MER, Aanleg gastransportleiding Hommelhof - Zuid-Limburg
Onderzoek flora en fauna in kader van natuurwetgeving MER.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing besluit-MER

Initiatiefnemer: N.V. Nederlandse Gasunie

Bevoegd gezag: Bureau Energieprojecten, coördinerend namens de gemeenten Sint Anthonis, Venray, Sevenum, Roerdalen, Maasbree, Kessel, Venlo, Beesel, Roermond, Horst aan de Maas, Echt-Susteren, Sittard-Geleen en Schinnen, de provincies Noord-Brabant en Limburg, de districten 'Wegendistrict Venlo', 'Wegendistrict Sint Joost' en 'Waterdistrict Roermond-Maas' van Rijkswaterstaat Dienst Limburg.

Besluit: Herziening bestemmingsplannen en aanvraag vergunningen in het kader van de Grondwaterwet en de Wet beheer rijkswaterstaatswerken

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C08.0, D15.1

Activiteit: aanleg aardgastransportleiding en uitbreiding bestaande afsluiterlocaties

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in De Staatscourant: 8 mei 2008

aanvraag richtlijnenadvies bij de Commissie m.e.r.: 9 mei 2008

ter inzage legging startnotitie:

- van 9 mei 2008 tot en met 19 juni 2008 bij elk van de betrokken overheden, met uitzondering van de gemeente Beesel;
- van 16 mei 2008 tot en met 26 juni 2008 bij de gemeente Beesel.

richtlijnenadvies uitgebracht: 30 juni 2008

richtlijnen vastgesteld: 5 september 2009

kennisgeving MER in de Staatscourant: 23 april 2009

ter inzage legging MER:

- van 24 april 2009 tot en met 4 juni 2009 bij elk van de betrokken overheden, met uitzondering van de gemeenten Sittard-Geleen en Roerdalen;
- van 1 mei 2009 tot en met 11 juni 2009 bij de gemeenten Sittard-Geleen en Roerdalen.

aanvraag toetsingsadvies bij de Commissie m.e.r.: 22 april 2009

toetsingsadvies uitgebracht: 15 september 2009

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

ir. A.J. Pikaar

dr. D.K.J. Tommel (voorzitter)

dr. N.P.J. de Vries

prof. ir. J.J. van der Vuurst de Vries

drs. F.H. van der Wind (werkgroepsecretaris)

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing inventariseert de Commissie eerst of er tekortkomingen zijn in het MER. Zij gaat daarbij uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER (zoals aangegeven in artikel 7.10 van de Wet milieubeheer) en de vastgestelde richtlijnen voor het MER. Vervolgens beoordeelt de Commissie de ernst van de eventuele tekortkomingen. Daarbij staat de vraag centraal of de benodigde informatie aanwezig is om het milieubelang een volwaardige plaats te geven bij de besluitvorming. Is dat naar haar mening niet het geval dan signaleert de Commissie dat er sprake is van een zogenoemde 'essentiële tekortkoming'. De Commissie adviseert dan dat die informatie alsnog beschikbaar komt, alvorens het besluit wordt genomen. Overige tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen, voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. Deze werkwijze impliceert dat de Commissie zich in het advies tot hoofdzaken beperkt en niet ingaat op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advisering:

- Milieueffectrapport Aanleg Aardgastransportleiding Odiliapeel-Schinnen (MER8), 2 maart 2009;
- Addendum bij het MER Aanleg Aardgastransportleiding van Odiliapeel naar Schinnen, 15 april 2009;
- Aanvulling MER Odiliapeel-Schinnen, 17 augustus 2009.

De Commissie heeft kennis genomen van de zienswijzen en adviezen, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Dit advies verwijst naar een reactie als die nieuwe inzichten naar voren brengt over specifieke lokale milieuomstandigheden of te onderzoeken alternatieven. Een overzicht van de zienswijzen en adviezen is opgenomen in bijlage 2.

BIJLAGE 2: Lijst van zienswijzen en adviezen

1. J.P. Salvino, Geleen
2. Gemeente Beek, Beek
3. Bezirksregierung Düsseldorf, Düsseldorf (DLD) plus aanvulling per mail d.d. 7 juli 2009
4. Gemeinde Brüggen, Brüggen (DLD)
5. J. Goltstein, C. Goltstein-Bustin en Gobus B.V., Limbricht
6. Waterschap Roer en Overmaas, Sittard
7. Aelmans agrarische advisering namens A. en G. van den Goor, Maria-Hoop
8. Waterschap Peel en Maasvallei, Venlo

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport Aardgastransportleiding Odiliapeel – Schinnen en de aanvulling daarop

N.V. Nederlandse Gasunie heeft het voornemen om tussen Odiliapeel en Schinnen een gastransportleiding aan te leggen in combinatie met de uitbreiding van enkele bestaande afsluiterlocaties. De bestemmingsplannen van de gemeenten op het gekozen tracé voor deze aardgasleidingen dienen hiervoor herzien te worden. Ook zijn er vergunningen nodig in het kader van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken (Wbr) en de Grondwaterwet (Gww). Ter onderbouwing van de bestemmingsplanherzieningen en de aanvragen van bovengenoemde vergunningen is een milieueffectrapport (MER) opgesteld.

ISBN: 978-90-421-2772-2



Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

w www.commissiemer.nl

